קיצור שלחן ערוך — דיני חדש אלול

מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, הֵמָּה יְמֵי רָצוֹן. וְאַף כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל תְּשׁוּבָה מִן הַשָּׁבִים אֵלָיו בְּלֵב שָׁלֵם, מִכָּל מָקוֹם יָמִים אֵלּוּ מֻבְחָרִים יוֹתֵר וּמְזֻמָּנִים לִתְשׁוּבָה, לִהְיוֹתָם יְמֵי רַחֲמִים וִימֵי רָצוֹן, כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, עָלָה מֹשֶׁה אֶל הַר סִינַי לְקַבֵּל לוּחוֹת שְׁנִיִּים, וְנִשְׁתַּהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם, וְיָרַד בַּעֲשָׂרָה בְּתִשְׁרֵי, שֶׁהָיָה אָז גְּמַר כַּפָּרָה. וּמִן אָז הֻקְדְּשׁוּ יָמִים אֵלּוּ לִימֵי רָצוֹן, וְיוֹם עֲשִׂירִי בְּתִשְׁרֵי לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמִנְהָג בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְלַעֲשׂוֹת סֵדֶר יוֹם כְּפוּר קָטָן, כְּדֵי שֶׁיָּכִינוּ לִבָּם לִתְשׁוּבָה. וְאִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת, מַקְדִּימִין לְיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו. הָרַב אֲדוֹנֵנוּ רַבִּי יִצְחָק לוּרְיָא זְכוּרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב, וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ וְשָׁמְתִּי לְךָ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל, לוֹמַר כִּי חֹדֶשׁ זֶה, הוּא עֵת רָצוֹן לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה עַל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בְּכָל הַשָּׁנָה. וְגַם רֶמֶז שֶׁגַּם עַל הַשְׁגָּגוֹת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה. עוֹד אָמְרוּ דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, וּמָל ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל. וְכֵן אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי, רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל. וְכֵן אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל. רֶמֶז לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, שֶׁהֵם, תְּשׁוּבָה, תְּפִלָּה וּצְדָקָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהִזָּהֵר בָּהֶם בְּחֹדֶשׁ זֶה. וּמָל ה' וְגוֹ' רוֹמֵז לִתְשׁוּבָה. אֲנִי לְדוֹדִי וְגוֹ' רוֹמֵז לִתְפִלָּה, שֶׁהִיא רִנַּת דּוֹדִים. אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, רוֹמֵז לִצְדָקָה.

נוֹהֲגִין לִתְקֹעַ שׁוֹפָר בְּחֹדֶשׁ זֶה. וּמַתְחִילִין בְּיוֹם ב' דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְתוֹקְעִין בְּכָל יוֹם לְאַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה, חוּץ מֵעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁמַּפְסִיקִין בּוֹ, כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין תְּקִיעוֹת רְשׁוּת לִתְקִיעוֹת מִצְוָה. וְטַעַם הַתְּקִיעוֹת בְּחֹדֶשׁ זֶה כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הָעָם לִתְשׁוּבָה, כִּי כֵן הוּא הַטֶּבַע שֶׁל הַשּׁוֹפָר לְעוֹרֵר וּלְהַחֲרִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ. עוֹד נוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ מִיּוֹם ב' דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, אוֹמְרִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב לְאַחַר הַתְּפִלָּה, אֶת הַמִּזְמוֹר לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי. וְהוּא עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ, ה' אוֹרִי, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְיִשְׁעִי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה, רֶמֶז לְסֻכּוֹת. עוֹד נוֹהֲגִין לוֹמַר תְּהִלִּים בַּצִּבּוּר בְּכָל מָקוֹם לְפִי מִנְהָגוֹ. מִשֶּׁנִּכְנַס אֱלוּל עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּשֶׁכּוֹתֵב אָדָם אִגֶּרֶת לַחֲבֵרוֹ, צָרִיךְ לִרְמֹז בָּהּ בְּתַחְלָתָהּ אוֹ בְסוֹפָהּ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ עָלָיו וּמְבָרְכוֹ, שֶׁיִּזְכֶּה בִּימֵי הַדִּין, הַבָּאִים לְטוֹבָה, לְהִכָּתֵב וּלְהֵחָתֵם בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים (תקפא).

אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, נוֹהֲגִין לִבְדֹּק בְּחֹדֶשׁ זֶה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת שֶׁלָּהֶן. וְכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵא שָׁם בֶּדֶק בִּשְׁאָר מִצְוֹת, יְתַקְּנוֹ (מטה אפרים).

מִשַּׁבָּת שֶׁלְּאַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב וּלְהַלָּן, מַפְטִירִין בְּשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, שִׂבְעָה דְּנֶחָמָתָא. וְאִם חָל א' דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל בַּשַּׁבָּת, דּוֹחִין עֲנִיָּה סוֹעֲרָה וּמַפְטִירִין הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גַּם כֵּן מִנֶּחָמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. וּבְשַׁבָּת פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא, שֶׁאָז מַפְטִירִין רָנִי עֲקָרָה, מַשְׁלִימִין עָלֶיהָ גַּם עֲנִיָּה סוֹעֲרָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה לָהּ. אִם טָעָה בְּשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְאָמַר עֲנִיָּה סוֹעֲרָה, אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁבֵּרַךְ לְאַחֲרֶיהָ, יֹאמַר גַּם הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי, וְיָבֵרֵךְ לְאַחֲרֶיהָ. וְאִם לֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר הַבְּרָכוֹת, יֹאמַר הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי בְּלֹא בְּרָכוֹת. וְאִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל בְּאֶחָד בַּשַּׁבָּת, דּוֹחִין הַפְּטָרַת מָחָר חֹדֶשׁ, שֶׁאֵין בָּהּ מִנֶּחָמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וּמַפְטִירִין עֲנִיָּה סוֹעֲרָה.

מִיּוֹם רִאשׁוֹן [בַּשַּׁבָּת] שֶׁקֹּדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וָאֵילָךְ, מַשְׁכִּימִין לִסְלִיחוֹת. וְאִם חָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם שֵׁנִי אוֹ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, מַתְחִילִין מִיּוֹם רִאשׁוֹן בַּשַּׁבּוּעַ הַקּוֹדֵם. וּכְשֶׁמַּשְׁכִּימִין, צְרִיכִין לִטּוֹל יְדֵיהֶם וּלְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה. וְאַחַר הַסְּלִיחוֹת יִטּוֹל יָדָיו שֵׁנִית בְּלֹא בְּרָכָה.

שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר שֶׁאוֹמֵר סְלִיחוֹת, יִתְעַטֵּף בְּטַלִּית מְצֻיֶּצֶת קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל אַשְׁרֵי. וּלְפִי שֶׁיֵּשׁ סָפֵק אִם יְבָרֵךְ בְּרָכָה עַל טַלִּית שֶׁלּוֹ כְּשֶׁלּוֹבְשׁוֹ בַּלַּיְלָה אוֹ לֹא יְבָרֵךְ, עַל כֵּן לֹא יִטֹּל אֶת שֶׁלּוֹ, וְגַם לֹא טַלִּית הַקָּהָל, אֶלָּא יִשְׁאַל לוֹ טַלִּית מֵאַחֵר. וְאִם אֵין בַּנִּמְצָא טַלִּית כְּלָל, יְכוֹלִין לוֹמַר סְלִיחוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת גַּם בְּלֹא טַלִּית. יֵשׁ מְקוֹמוֹת נוֹהֲגִין שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל סְלִיחוֹת, מִתְפַּלֵּל גַּם שַׁחֲרִית וּמִנְחָה וְגַם מַעֲרִיב שֶׁלְּפָנָיו, וְהוּא קוֹדֵם לְאָבֵל וּלְמוֹהֵל וּלְ"יָאר צַייט" [לְבַעַל יוֹם זְכָרוֹן] (תקפא). טוֹב לַעֲמֹד בַּאֲמִירַת הַסְּלִיחוֹת. וּמִי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ, יַעֲמֹד לְכָל הַפָּחוֹת בַּאֲמִירַת אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב וְגוֹ' וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת (עֵין סִימָן נו). דִּין אֲמִירַת הַוִּדּוּי, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קלא סָעִיף ט.

יְדַקְדְּקוּ לִבְחוֹר שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל סְלִיחוֹת וּבַיָּמִים הַנּוֹרָאִים, אִישׁ שֶׁהוּא הָגוּן וְגָדוֹל בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּפִי מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא. וְגַם שֶׁיִּהְיֶה בֶּן שִׁלֹּשִׁים שָׁנָה, שֶׁאָז כְּבָר נָחָה רְתִיחַת הַדָּם שֶׁל בַּחֲרוּתוֹ וְנִכְנַע לִבּוֹ. וְגַם יְהֵא נָשׂוּי וְיִהְיוּ לוֹ בָּנִים, שֶׁהוּא שׁוֹפֵךְ לִבּוֹ וּמַפִּיל תַּחֲנוּנִים מִקֵּירוֹת הַלֵּב. וְכֵן יְדַקְדְּקוּ לִבְחוֹר תּוֹקֵעַ שֶׁיִּתְקַע שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכֵן הַמַּקְרֵא לִפְנֵי הַתּוֹקֵעַ,

שֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי תּוֹרָה וְיִרְאָה, כְּפִי מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לָהֶם לִמְצֹא. מִיהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁרִים לַכֹּל, רַק שֶׁיִּהְיֶה מְרֻצֶּה לַקָּהָל. וְאִם רוֹאֶה מַחֲלֹקֶת בַּדָּבָר, יִמְנַע עַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן (תקפא תקפה ובס"ח).

אָבֵל כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ אֲחַר אָבִיו וְאִמּוֹ, לֹא יְהֵא שָׁלִיחַ צִבּוּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלֹא תּוֹקֵעַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶלָּא אִם אֵין אַחֵר הָגוּן כָּמוֹהוּ. וְאִם הוּא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים עַל שְׁאָר קְרוֹבִים, אִם הֶחְזִיק מִכְּבָר לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִתְקֹעַ, מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁרֹּאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבַטְּלִין גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים. אֲבָל אִם לֹא הֶחְזִיק, וְיֵשׁ אַחֵר הָגוּן כָּמוֹהוּ, יֵשׁ לְהַחְמִיר. אֲבָל כָּל יְמֵי הַסְּלִיחוֹת, אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה מֻתָּר לְכָל אָבֵל לִהְיוֹת שָׁלִיחַ צִבּוּר, אַף לֹא בְּתוֹךְ שִׁבְעָה.

יָחִיד הָאוֹמֵר סְלִיחוֹת, אֵינוֹ רַשַּׁאי לוֹמַר שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת דֶּרֶךְ תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, אֶלָּא דֶּרֶךְ קְרִיאָה בַּתּוֹרָה בְּנִגּוּן וּבְטַעֲמִים. וְכֵן בַּמָּקוֹם שֶׁנְּזְכָּרוֹת שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, כְּגוֹן וּזְכֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְכַדּוֹמֶה, יֵשׁ לוֹ לְדַלֵּג. וְכֵן הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁהֵן בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּית, כְּגוֹן מַחֵי וּמַסֵּי וְכוּ', מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא וְכוּ' לֹא יֹאמְרֵן אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה (סִימָן קא תקסה תקפא).

אָבֵל אָסוּר לָצֵאת מִבֵּיתוֹ לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת לוֹמַר סְלִיחוֹת, מִלְּבַד בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁמַּרְבִּים בִּסְלִיחוֹת.

שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּיָמִים הַנּוֹרָאִים וְכֵן הַתּוֹקֵעַ, צְרִיכִין לִפְרוֹשׁ אֶת עַצְמָן שִׁלְשָׁה יָמִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִכָּל דָּבָר הַמֵּבִיא לִידֵי טָמְאָה, וְיִלְמְדוּ כְּפִי יְכָלְתָּם פֵּרוּשֵׁי הַתְּפִלּוֹת וְהַפִּיּוּטִים וְהִלְכוֹת תְּקִיעוֹת (תקפא). וְגַם יִלְמְדוּ סִפְרֵי מוּסָר הַמְעוֹרְרִים אֶת לֵב הָאָדָם, וְיֵרָאוּ מִפַּחַד ה' וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לִשְׁפֹּט אֶת הָאָרֶץ. וְאִם לֹא נִמְצָא לָהֶם תּוֹקֵעַ שֶׁהוּא בַּעַל תּוֹרָה, יִרְאוּ עַל כָּל פָּנִים שֶׁיִּהְא הַמַּקְרֵא בַּעַל תּוֹרָה, וְיִהְא בָּקִי בְּהִלְכוֹת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, שֶׁאִם תֵּאָרַע אֵיזֶה טָעוּת בַּתְּקִיעוֹת, יֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת, וְגַם שֶׁיֵּדָע לְבַדֵּק אֶת הַשּׁוֹפָר אִם הוּא כָּשֵׁר (עַיֵּן סִימָן תקפה ובסידור).

הָרִבּוּי נוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּלְפִי שֶׁחֲסֵרִים ד' יָמִים שֶׁאֵינָם מִתְעַנִּים בָּהֶם, דְּהַיְנוּ ב' יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שַׁבָּת, וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. עַל כֵּן מִתְעַנִּין תְּמוּרָתָן ד' יָמִים בִּימֵי הַסְּלִיחוֹת שֶׁקֹּדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהַיְנוּ יוֹם א' דִּסְלִיחוֹת. וְעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעוֹד ב' יָמִים בֵּינְתַיִם, וּבוֹחֲרִים בְּיוֹם ב' וְה. וְאִם אֵרְעָה לָהֶם סְעוּדַת מִצְוָה, יְכוֹלִין לֶאֱכוֹל וְיִתְעַנּוּ יוֹם אַחֵר תְּמוּרָתוֹ. וְעוֹד אִם יוֹדְעִים שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם סְעוּדַת מִצְוָה, יִתְעַנּוּ מִקֹּדֶם יוֹם אֶחָד תְּמוּרָתוֹ (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קכז סָעִיף ג וְסָעִיף יד) (תקסח תקפא).

נוֹהֲגִין לֵילֵךְ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לְבֵית הַקְּבָרוֹת לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, וְנוֹתְנִים שָׁם צְדָקָה לָעֲנִיִּים, וּמַרְבִּים תַּחֲנוּנִים לְעוֹרֵר אֶת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, שֶׁיַּמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדֵנוּ בְּיוֹם הַדִּין. וְגַם מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְקוֹם קְבוּרַת הַצַּדִּיקִים, הַמָּקוֹם הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, וְהַתְּפִלָּה מְקֻבֶּלֶת שָׁם בְּיוֹתֵר, בִּהְיוֹתָהּ עַל אַדְמַת קֹדֶשׁ, וְיַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים. אֲבָל אַל יָשִׂים מַגָּמָתוֹ נֶגֶד הַמֵּתִים הַשּׁוֹכְנִים שָׁם, כִּי קָרוֹב הַדָּבָר שֶׁיִּהְיֶה בִּכְלָל וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. אַךְ יְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר (תקפא). כְּשֶׁבָּא אֶל בֵּית הַקְּבָרוֹת, אִם לֹא רָאָה אֶת הַקְּבָרִים שְׁלֹשִׁים יוֹם, צָרִיךְ לְבָרֵךְ, אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם בַּדִּין וְכוּ' (לְעֵיל סִימָן ס סָעִיף יא). כְּשֶׁבָּא אֶל הַקֶּבֶר, יֵשׁ לוֹ לוֹמַר, יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא מְנוּחָתוֹ שֶׁל (פְּלוֹנִי) הַקָּבוּר פֹּה בְּכָבוֹד, וּזְכוּתוֹ יַעֲמֹד לִי. כְּשֶׁמֵּשִׂים יָדוֹ עַל הַקֶּבֶר, יֵשׁ לָשׂוּם יַד שְׂמֹאלוֹ דָּוְקָא וְלֹא יְמִינוֹ, וְיֹאמַר אֶת הַפָּסוּק, וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. תִּשְׂכַּב בְּשָׁלוֹם, וְתִישַׁן בְּשָׁלוֹם, עַד בּוֹא מְנֻחָם מִשְׁמִיעַ שָׁלוֹם. (וּכְשֶׁשָּׂם יָדוֹ, יְכַוֵּן בַּפָּסוּק וְנָחֲךָ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ט"ו תֵּבוֹת כְּמִנְיַן קִשְׁרֵי הַיָּד) (ברכי יוסף סִימָן רכד). אֵין לֵילֵךְ עַל קֶבֶר אֶחָד שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד. הַקּוֹרֵא כְּתָב שֶׁעַל גַּבֵּי הַמֵּצֵבָה, אִם הוּא כְּתָב בּוֹלֵט, קָשֶׁה לִשְׁכְּחָה. וּסְגֻלָּה לוֹמַר, אַהֲבָה רַבָּה עַד וּלְיַחֲדְךָ בְּאַהֲבָה (רכד).

בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה נָהֲגוּ כָּלָם לְהִתְעַנּוֹת עַד אַחַר מִנְחָה, שֶׁאָז טוֹעֲמִין אֵיזֶה דָּבָר, שֶׁלֹּא לִכָּנֵס לְיוֹם טוֹב כְּשֶׁהוּא מְעֻנֶּה. וְכָל הַיּוֹם, יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת וּבִתְשׁוּבָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בַּעֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְלֹא יַמְתִּין עַד עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים אֶלָּא יְקַדִּים אֶת עַצְמוֹ הַיּוֹם לְבַקֵּשׁ מֵחֲבֵרוֹ מְחִילָה.

מְכַבְּסִין וּמִסְתַּפְּרִין בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִכְבוֹד יוֹם טוֹב, וְיֵשׁ לְזָהֵר לְגַלֵּחַ קֹדֶם חֲצוֹת הַיּוֹם וְטוֹבְלִים וְלוֹבְשִׁים בִּגְדֵי שַׁבָּת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְהַרְאוֹת שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁיּוֹצִיא לָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ.

נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת הַתָּרַת נְדָרִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה (וְהָרָמַז לֹא יָחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל, סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱלוּל) וּמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, יֹאמַר בִּלְשׁוֹן (אַשְׁכְּנַז) [לַעַז], כְּמוֹ שֶׁהוּא מֵבִין (סִימָן תקפא ובחיי"א).